

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זבוקל"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



יום ב' דחג השבועות, ה'תשל"ו

חלק ג – יוצא לאור לחג השבועות, ה'תשפ"ה



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת הורינו

הרה"ח הרה"י ר' שמואל אייזיק הלוי ע"ה

בהרה"ח הרה"י ר' אברהם הלוי ע"ה

נפטר ליל ש"ק ה' סיון, ערב חג השבועות, ה'תשע"ב

מרת מרים בת הרב צבי הירש ע"ה

נפטרה ועש"ק פ' בא, ה' שבט, ה'תש"פ

פאָפּאַק

ת' נ' צ' ב' ה'



נדפס על ידי בתם וחתנם

מרת ח'י רבקה ובעלה הרה"י ר' דוד פלדמן

ומשפחתם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

בטח שומר שלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נב"מ זי"ע בחומש תהלים ותניא הידועים, ועכ"פ ישמור עליהם
מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ך

ב"ה, א' אלול תשי"ט
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ו מנ"א, בו כותב אודות שתי הסברות, ללמוד ע"מ
לקבל סמיכת רבנות או להכון למשרה בהוראה בחינוך על טהרת הקדש, כיון
שי"ל שבקרב תעמוד שאלת הפרנסה ובתוקף יותר מאשר עד עתה.

ויש למצוא אופן להתעסק בשני הענינים גם יחד, ז.א. להכון לחינוך על
טהרת הקדש באם יוזקק להוספה בפרנסה בהקדם — וביחד עם זה ללמוד ע"מ
לקבל סמיכה האמורה, וכיון שזה כמה שנים לומד בשיבה — בודאי שגם זה
יביאו בחשבון בהנוגע למשרה בהוראה וכן גם בהנוגע לקבלת סמיכה, כי סו"ס
הרי המחסור ברבנים יראי ה' וחרדים לדבר ה' הולך וגדל, ויש מקום לומר
שבכו"כ מקומות ומושבים יצטרכו שני הענינים יחד, כוונתי שהרב יהי גם מורה
— עכ"פ בכתה גבוה.

כבקשתו נשלח המכתב מהיר דחוף מבלי לחכות על התור.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט.



שלשת השיעורים השווים לכל נפש: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח אגרת א'תתצ (ע' ל
— נעתק ב"מעין הקדמה" של רבינו ללוח "היום יום"). ובכ"מ.

ך

המחסור ברבנים .. הולך וגדל: ראה גם לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.
וחרדים לדבר ה': ע"פ ישעי' סו, ה.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חג השבועות הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שלישי מהתוועדות
יום ב' דחג השבועות ה'תשל"ו — הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ
בהר"ב חוקתי וחלק שני לש"פ במדבר).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ערב יום טוב זמן מתן תורתנו, ה'תשפ"ה
שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2025 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2025

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בגביית כסף לצדקה, לעוררו גם כן לעניינים רוחניים לשמירת שבת, אכילת כשר, טהרת המשפחה וכיו"ב. ומובטחים אנו מתורתנו הק' שכאשר מדברים עם יהודי פעם ושתיים ויותר ובדרכי שלום ונועם, הנה סוף כל סוף פועל זה עליו. והשי"ת יתן לו הצלחה בזה, ועל ידי זה גם בשאר עניינו.

בקשר עם חג השבועות הבע"ל זמן מתן תורתנו, מצורף פה העתק מה שאמרתי לתלמידי הישיבות, ושחושב הנני שתוכנו יוכל לנצל בעירו הן בנוגע לקטנים וכן בנוגע לגדולים על דבר לימוד התורה ביחיד וברבים.

בברכה לבריאות הנכונה ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ג

ב"ה. א' ניסן תשי"ז

ברוקלין

האברך שלמה שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב אודות הסברא שילמוד באופן להשתלם ברבנות, ובטח כוונתו לימוד הלכה למעשה פסקי דינים, ונכון הדבר במאד כיון שרבים צריכים למורה הוראה בישראל אשר בעוה"ר הולכים ומתמעטים, וכל העוסק בזה אליבא דנפשי ומתפלל לנותן התורה שיכווין אל האמת, זכות הרבים מסייעתו בזה, ובפרט שתקותי שיקבע עתים ללימוד תורת החסידות נשמתא דאורייתא פנימיות התורה אשר עי"ז מתוספת ההצלחה גם בלימוד נגלה דתורה.

ומובטחים אנו .. שכאשר מדברים .. הנה סוף כל סוף כו': ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א. וראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח אגרת תסו (ע' רכו). ח"ד אגרת תתקסו (ע' רד — נעתק ב"היום יום" יב תשרי). ובכ"מ. מה שאמרתי לתלמידי הישיבות: בכינוס ל"ג בעומר — נדפס בתו"מ התוועדויות ח"ח (תשי"ג ח"ב) ע' 148 ואילך. וש"נ.

ג

האברך שלמה: אביכציר, מכנס.

לימוד הלכה למעשה .. למורה הוראה .. הולכים ומתמעטים: ראה גם אג"ק ח"ב אגרת ד"לו. ח"ד אגרת היקפה. חט"ו אגרת ה'תשמב. ח"ל אגרת יא'תלד. ח"א אגרת יא'תתכט. ח"ב אגרת יבי"א. ח"ג אגרת יב'תקנה. לקמן אגרת הבאה. לקו"ש חט"ז ע' 144 ואילך. ובכ"מ. זכות הרבים: ראה אבות פ"ה מ"ח. נשמתא דאורייתא: זח"ג קנב, א.

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל
לקראת חג השבועות, ה'תשל"ז

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולהמשיכה בכל השנה כולה
ולקיימה, וכהוראת נשיאנו ומלכתחילה אריבער, ותרוממה קרנות צדיק
מלכא משיחא, ושבתא טבא.

מנחם שניאורסאהן

וכהוראת נשיאנו ומלכתחילה אריבער: אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ח"א ע' תריז. וראה גם תו"מ חע"ח ע' 116. וש"נ.
ותרוממה קרנות צדיק: תהלים עה, יא — הקאפיטל תהלים דשנה זו (ראה סה"מ י"א ניסן בתחלתו).
מלכא משיחא: מדרש תהלים שם.

כב. נוסף על האמור לעיל (סי"ז) אודות השייכות של חג השבועות למשה רבינו, ישנה גם השייכות לדוד המלך¹³⁸, שהסתלקותו היתה בחג השבועות, ומודגש יותר כש(יום ב' ד) חג השבועות חל בשבת, שהרי נוסף לכך שמצינו שבעצרת מת דוד⁵⁷, מצינו גם שמת בשבת¹⁸⁰, ואין סתירה בדבר, כדאיתא במדרש¹⁸¹ ש"מת בעצרת שחל להיות בשבת", שהרי בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי' היתה יכולה להיות הקביעות דעצרת בשבת¹⁸². ולכל לראש — השייכות ללימוד התורה:

איתא בגמרא¹⁸³ שדוד נקרא "עדינו העצני"¹⁸⁴, ש"כשהי' יושב ועוסק בתורה הי' מעדן עצמו כתולעת", שענין זה מורה על לימוד התורה מתוך תענוג.

ועוד זאת, שעל דוד נאמר¹⁸⁵ "וה' עמו", "שהלכה כמותו בכל מקום"¹⁸⁶, שזהו עילוי מיוחד שלא מצינו אפילו אצל יהונתן בן שאול, כי אם אצל דוד, והיינו לפי ש"דוד הוא הקטן"¹⁸⁷, שהו"ע הענוה, שזוהי ההקדמה והכלי שיהי' "פתח לבי בתורתך"⁸¹.

ולהעיר, שענין הענוה הוא גם הכנה והקדמה וכלי לענין המלכות — שאצל מלך צ"ל ענין הביטול ביותר, כמוכן מחילוקי הדרגות שבענין הכריעה בתפלה, שאף שההנהגה הכללית היא באופן ש"כורע בברוך וזוקף בשם"¹⁸⁸, הנה "המלך כיון שכרע שוב אינו זוקף"¹⁸⁹.

וההסברה בזה¹⁹⁰ — דלכאורה אינו מובן: הרי הנהגת המלך צריכה להיות באופן ד"ואתהלכה ברחבה"¹⁹¹, ועד ש"מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול"²⁶ — שדוקא מצד היותו בתכלית הביטול שאינו מציאות לעצמו כלל, וכמודגש בדוד שאמר "ואנכי תולעת ולא איש"¹⁹², והי' במעמד ומצב ד"שויתי ודוממתי"¹⁹³ [ולהעיר שכל זה נאמר בספר תהלים — באותו ספר שמורה ומדגיש גדלותו של דוד המלך], ועד שהי' "בר נפלי"¹⁹⁴, שאין לו חיות מצד עצמו, שזהו ענינה של ספירת המלכות

- | | |
|-----------------------------------|--|
| 180) שבת ל, סע"א ואילך. | 188) ברכות יב, סע"א. שו"ע אדה"ז |
| 181) רות רבה פ"ג, ב. | אור"ח סק"ג ס"ה. |
| 182) ראה גם שיחת יום ב' דחג"ש | 189) שם לד, ריש ע"ב. וראה גם תו"מ דאשתקד סי"ח (תו"מ ח"פ ע' 275). וש"נ. |
| 183) מו"ק טז, סע"ב. | 190) ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 173. וש"נ. |
| 184) שמואל"ב כג, ח. | 191) תהלים קיט, מה. |
| 185) שמואל"א טז, יח. | 192) שם כב, ז. |
| 186) סנהדרין צג, ב. | 193) שם קלא, ב. |
| 187) שם יז, יד. וראה מגילה יא, א. | 194) סנהדרין צו, סע"ב. |

בלימודיהם וכן בענייני מדות טובות באהבת ישראל. ובודאי ישתדלו הם עד כמה שתלוי הדבר בהם בכל זה, אשר אז מובטחים יהיו שסוף סוף יצליחם השם יתברך ויתעלו ויגדלו בתורה וביראת שמים ובאהבת ישראל, על ידי שישמעו לקול מוריהם וילמדו בהתמדה ובשקידה.

ולקראת חג השבועות זמן מתן תורתנו הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, אברכם שכל אחד ואחד מכם יראה תיכף הטבה בלימודו ויקבל את התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכת החג והצלחה בכל.

מצורף פה העתק דברי לתלמידי החדרים והשיבות כאן, אשר גם אליכם הדברים מכוונים. ובטח תקראו אותם בהתענינות המתאימה.

ב

ב"ה. כ"ג אייר תשי"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אברהם שי

שלום וברכה!

נהניתי לקבל מכתבו מבי אייר, עם הקוויטל המצורף שאקראהו בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע. ובטח יעורר ר"ר עליו ועל כל בי"ב שיחיו לכל אחד מהם למה שנחוץ. וגם להצלחה בעבודתו הקי' בתור גבאי כולל חב"ד בעירו.

בטח למותר להעירו שצריכים לנצל גם כן ההזדמנות שעוסק עם הזולת

דברי לתלמידי החדרים והשיבות כאן: בכינוס ל"ג בעומר — נדפס בתו"מ התוועדויות ח"ח (תשי"ג ח"ב) ע' 148 ואילך. וש"נ.

ב

מוה"ר אברהם: קעמעלמאכער, מענדאָזא (אַרגענטינא). אודות פעליו בחיזוק הדת בעירו, ראה ירחון המאור גליון עא "אד"ש תשי"ז) ע' 18 ואילך. גליון עח (חשון-כסלו תשי"ח) ע' 19 ואילך. גליון פ (שבט תשי"ח) ע' 40 ואילך.
לנצל .. ההזדמנות .. בגביית כסף .. לענינים רוחניים: ראה עד"ז אג"ק ח"ה אגרת א'שסד (ס"ב). ח"ז אגרת א'תקצג; ח"א אגרת ג'תקעה, ובהנמנן בהערות שם. ח"ב אגרת ג'תקל. ד"קפ. ח"ד אגרת ה'רמט. וראה גם אג"ק ח"ו אגרת א'תתנג. ח"ז אגרת ב'ריג. ח"י אגרת ג'שזו. ח"י"ח אגרת ו'תתקמו. ובכ"מ.

— שכולם צריכים לעסוק בהם, אלא שבמיוחד יש בזה סגולה מיוחדת לנשי ובנות ישראל.

ויש לעסוק בכל זה באופן ד"תוממנה קרנות צדיק" 306 — ש"עמך כולם צדיקים וגו'" 307, שכל אחד מבניי — הן אנשים והן נשים, הן גדולים והן קטנים — הוא "נצר מטעי מעשה ידי להתפאר" 307;

ובאופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" 308, "נחלה בלי מצרים" 309 — ששייך במיוחד לזמן של סיום יום הש"ק — "רעוא דרעוין" 310, שזוהי ההקדמה לסעודה הרביעית — "סעודתא דדוד מלכא משיחא" 311, שעליו נאמר 312 "יעלה הפורץ לפנינו", בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "ופרצת".

לאחרי ברכת המזון, תפלת ערבית והבדלה — נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכל אחד מהמסובים מ"כוס של ברכה".

טרם צאתו התחיל לנגן הניגון "כי בשמחה תצאו".



(306) שם עה, יא. (310) זח"ב פח, ב.

(307) ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ (311) סידור האריז"ל בכוונות מוצש"ק. חלק. פע"ח שער השבת פכ"ד.

(308) ויצא כה, יד. (312) ע"פ מיכה ב, יג. וראה ב"ר פפ"ה,

(309) שבת קיח, סע"א. יד ובפרש"י שם. אגדת בראשית פס"ג.

הוספה

א

ב"ה. כ"ג אייר תשי"ג

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבם עם הפ"ש וביטוי משאלות לבבם לטובה להצלחה

א

בראש האגרת שבהעתק המזכירות נרשם בכתי"ק: רשת — c/o Chanzin [= אצל מוה"ר דוד חנוזין*], מנהל רשת אהלי יוסף יצחק לייבאוויטש אשר באהקת"ו]. — והיא לתלמידי א' מבתי ספר הרשת.

(* אגרות אליו — אג"ק חכ"ו אגרת ט'תתנה, ובהנסמן בהערות שם.

ש"לית לה מגרמה כלום" 195, "ארעא אתבטלת" 196 — נעשית אצלו תכלית העלי' וההתנשאות, עד להתנשאות עצמית, באופן ש"משכמו ומעלה גבוה מכל העם" 197, כפי שנאמר אפילו בנוגע לשאול שנמשח בפך" 198, ועאכו"כ בנוגע לדוד שנמשח בקרן" 198, שלכן קיימת מלכותו באופן נצחי, כמאמר 199 "דוד מלך ישראל חי וקיים".

וכמו"כ בנוגע ללימוד התורה עם אחרים — כאמור לעיל (ס"ז) שדוד "גלי מסכתא", שפירושו שלימד לאחרים, באופן ד"טופח על מנת להטפיח" 200.

ומהנהגה זו בנוגע ללימוד התורה נמשך גם בנוגע לענייני העולם (כשם שמהענין ד"בחוקותי תלכו" נמשך "ונתתי גשמיכם בעתם" 37) — כמסופר בגמרא 201 ש"נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו, אדונינו המלך, עמך ישראל צריכין פרנסה, אמר להם וכו'", והיינו, שלפני שבירר אם בניי הם צדיקים גמורים או לא, הפסיק מאמירת תהלים, ובמקום לדבר עם חכמי ישראל בדברי תורה, דיבר עמהם אודות פרנסת בניי, באמרו "לכו והתפרנסו זה מזה .. לכו ופשטו ידיכם בגדוד" (ככל פרטי השקו"ט שהיתה בזה).

וענין זה הוא בהתאם להנהגתו במרעה הצאן, ש"הי' מוציא הקטנים לרעות כדי שירעו עשב הרך, ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינונית וכו'", שעל זה "אמר הקב"ה מי שהוא יודע לרעות הצאן איש לפי כחו יבא וירעה בעמי" 149.

וכל זה — בה בשעה שהי' אצלו ענין המלכות בתוקף הכי גדול, ובאופן של גבורות, כמ"ש 202 "דם לרוב שפכת", ועד שבגלל זה לא הי' יכול לבנות בעצמו את ביהמ"ק, שנבנה ע"י שלמה דוקא; ואעפ"כ היתה הנהגתו בנוגע למרעה הצאן בתכלית הרחמנות כו'.

כג. ואופן הנהגה זו דורשים מכל אחד מישראל:

ובהקדים שייכותו של כל אחד מישראל לדוד המלך — כפי שאומרים בקידוש לבנה על בניי "שהם עתידים להתחדש כמותה" 203,

(195) ראה זהר ח"א לג, ב. קפא, א. רמט, (199) נוסח קידוש לבנה (מר"ה כה, א).
ב. ח"ב רטו, א. ריח, ב. ע"ח ש"ו (שער העקודים) פ"ה. (200) לשון חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב. ועוד.

(196) זח"ב קעו, ב (בספד"צ). (201) שם ג, סע"ב. וש"נ.

(197) שמואל-א ט, ב. (202) דברי הימים-א כב, ח.

(198) מגילה יד, סע"א. וש"נ. (203) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

ובהמשך לזה אומרים "דוד מלך ישראל חי וקיים", והיינו לפי שגם דוד קשור עם ענין הלבנה (כפי שמצינו בגמרא²⁰⁴ שכאשר גזרו גזירה שלא יקדשו את החודש, אזי שלחו סימן "דוד מלך ישראל חי וקיים") — כיון ש"דוד הוא הקטן"¹⁸⁷, כשם שהלבנה היא "המאור הקטן"²⁰⁵, ועוד זאת, שכשם שבין י"ד לט"ו לחודש "קיימא סיהרא באשלמותא"²⁰⁶, כך גם בנוגע לבני ישנו דור ה"ד והט"ו — הדור של דוד והדור של שלמה — שבו נשלם הענין של יצי"מ בכניסה לארץ טובה ורחבה ובנין ביהמ"ק (כפי שאומרים בנוסח של דיינו: "הוציאנו ממצרים .. ובנה לנו את בית הבחירה"), ע"י שלמה המלך, לאחר ההכנה ופתיחת השערים ע"י דוד המלך²⁰⁷.

ולכן, הנהגת דוד המלך מהוה הוראה לכל אחד מישראל, ובפרט בנוגע ל"מאן מלכי רבנן"²⁰⁸:

מחד גיסא — צריך להיות אצלם תוקף של מלך ש"אין כבודו מחול" בכל הקשור ל"דבר ה' זו הלכה"⁶⁹, שלא לעשות פשרות, ואפילו לא להתנהג באופן ש"כבשו פניהם בקרקע"²⁰⁹, אלא כאשר ישנו ענין בלתי-רצוי צריך להתריע ולומר שאסור לעשותו, מבלי להתפעל מאף אחד — "לא תגורו מפני איש"²¹⁰.

וכמ"ש הרמב"ם²¹¹ בנוגע להנהגת יהושפט מלך יהודה שהי' מכבד ביותר תלמידי חכמים וכו' — שזהו רק "בזמן שיהי' המלך בביתו לבדו הוא ועבדיו, יעשה זה בצניעה, אבל בפרהסיא בפני העם, לא יעשה .. כדי שתהא יראתו בלב הכל"; ועאכו"כ שכך הי' אצל דוד המלך, ובלשון הכתוב²¹²: "אם קטן אתה בעיניך — ראש שבטי ישראל אתה". ועד"ז צריך להיות אצל "מלכי רבנן", שהוכתרו ב"כתר תורה" שגדול מ"כתר כהונה וכתר מלכות", "הרי הוא אומר²⁸ כי מלכים ימלוכו"²⁴.

ולאידך גיסא — צריך להיות "חונן ומרחם לקטנים וגדולים, ויצא ויבא בחפציהם ובטובתם, ויחוס על כבוד קטן שבקטנים וכו'"²¹³, כיון שכל אחד ישראל, אפילו קטן ביותר, נוגע לענין המלכות.

וכמובן מהענין ההפכי — שאפילו הקטן והפחות ביותר שנמצא

יקום לעולם"²⁹⁷, ומי שנכנס בו רוח שטות וטוען שגיוור יכול להיות שלא כהלכה, הרי זה בטל ומבוטל מעיקרו, וכיון שלא ידח ממנו נדח, בודאי ישוב בתשובה כו'²⁹⁸, ויהי' שיהי' זה עשה אחת קודם, כיון שזהו דבר המזיק לו בעצמו, וגם לגוי, וגם להבדיל לכלל ישראל.

ודוקא ע"י שמירת המחיצה המבדילה בין ישראל לעמים, שלימות העם ביחד עם שלימות התורה — אזי "ה' יברך את עמו בשלום"²⁹⁹, ובאופן שנעשה שלום בכל העולם, גם אצל אומות העולם³⁰⁰.

וכאשר בסוף זמן הגלות עומדים בני"י בקומה זקופה בנוגע לכל עניני יהדות בכל מקום שבו נמצאים, הן בגלות בארץ ישראל והן בגלות בחוץ לארץ — אזי זוכים שעוד ברגעי הגלות האחרונים יהיו "מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך"³⁰¹, ותיכף ומיד הולכים — "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹⁷⁹, "לא תשאר פרסה"³⁰² — לקבל פני משיח צדקנו בשמחה ובטוב לבב, ביחד עם קבלת התורה בשמחה ובפנימיות, בארץ ישראל, בעיר בה חנה דוד³⁰³ מלך ישראל, "ועבדי דוד מלך עליהם"³⁰⁴, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם"²⁵², בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון הכנה. ניגון רבינו הזקן בן ד' הבבות (בבא הרביעית — ג"פ). "ניע זשוריצי כלאפצי". "עוצו עצה ותופר". "הושיעה את עמך" ו"פרזות תשב ירושלים"].

* * *

לח. קודם הסיום יש להזכיר עוה"פ אודות כל המבצעים שיעסקו בהם במשך כל השנה:

החל ממבצע חינוך, שיהי' באופן ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" שאז נעשה מלכתחילה הענין ד"להשבית אויב ומתנקם"³⁰⁵.

וממבצע חינוך יומשך בכל המבצעים הכלליים והפרטיים: מבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, מבצע בית מלא ספרים — יבנה וחכמי,

וכן המבצעים הכלליים והפרטיים של נשי ובנות ישראל: מבצע נרות שבת קודש, מבצע כשרות האכילה ושתי, ומבצע טהרת המשפחה

(301) ישע"י מט, כג. וראה זבחים יט, רע"א.

(302) בא יו"ד, כו.

(303) ע"פ ישע"י כט, א.

(304) יחזקאל לז, כד.

(305) תהלים ח, ג.

(297) ישע"י מ, ח.

(298) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

וש"נ.

(299) תהלים כט, יא.

(300) ראה זבחים קטז, א.

(ברע"מ).

(209) שבת קט, ב.

(210) דברים א, יז.

(211) הלי' מלכים פ"ב ה"ה.

(212) שמואל"א טו, יז.

(213) שם ה"ו.

(204) ר"ה שם ובפרש"י.

(205) בראשית א, טז.

(206) ראה הנסמן בלקו"ש ח"ח ע' 24

הערה 26.

(207) שבת ל, א.

(208) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב

יחד עם בניי שבדור זה, ועד"ז בנוגע למשה רבינו, ש"משה אמת ותורתו אמת"²⁸⁶, והרי ענין האמת קשור עם מ"ש²⁸⁷ "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים", שזהו ענין נצחי בכל זמן ובכל מקום, ללא שינויים כו'.

לז. וכמו"כ יש לנצל את החידוש דמ"ת — "האי יומא דקא גרים" — כדי להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור, באופן ד"נתרוממתי"; וכאשר "בחוקותי תלכו (שתהיו עמלים בתורה) ואת מצוותי תשמרו"³⁷, אזי "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו"³⁸, שאפילו אילני סרק (כולל גם אלו מבני"ש מאיזו סיבה שתהי' לא הי' אצלם הענין ד"מאי פירי מצוות"³⁹) עתידים ליתן פירות⁴⁰.

וכל זה — באופן של שלימות התורה ושלימות העם, שהרי במ"ת קיבלו כל בנ"י תורה תמימה ושלימה באמרם "נעשה ונשמע"²⁹¹, ביחד עם שלימות הארץ — ארץ ישראל השלימה, שניתנה להם באופן של "נחלת עולם".

וכן יש להזכיר הענין ד"המבדיל בין ישראל לעמים", ש"רוממו מכל לשון",

— כמודגש במ"ת ש"ירדה שנאה לאומות העולם"²⁹², אבל לא שנאה כפשוטה, שהרי אומות העולם נצטוו ע"י משה רבינו לקיים שבע מצוות בני נח, ואז נקראים חסידי אומות העולם ויש להם חלק לעוה"ב²⁹³, ועאכ"כ לעתיד לבוא כשיקויים היעוד²⁹⁴ "אז אהפוך אל עמים וגו' לעבדו שכם אחד"; אלא השנאה היא לגוי'שקייט שבהם —

ע"י שלימות המחיצה המבדילה בין ישראל לעמים, באופן ש"גר" הוא רק מי שנתגייר כהלכה, ואילו גיור שלא כהלכה אינו אלא שטות והבל בעלמא שמופרך מעיקרו, ו"בוקר ויודע ה'"²⁹⁵, "גבולות חלק הקב"ה בעולמו, יכולים אתם להפוך בוקר לערב וכו'"²⁹⁶, וכך לא יכולים לשנות את הגבול והמחיצה שבין ישראל לעמים. ובודאי ש"דבר אלקינו

במדינת המלך, אם "מחוי במחוג קמי מלכא" הרי זה מרידה במלכות²¹⁴. וההסברה בזה – דלכאורה אינו מובן: הרי נאמר²¹⁵ "שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך", וא"כ, מהי התפיסת מקום ד"מחוי במחוג קמי מלכא" שיחשב למרידה במלכות?! – דכיון שכל מציאותו וקיומו בהיותו במדינת המלך היא מצד שייכותו אל המלך²¹⁶, לכן עליו לעמוד בתנועה שאין בה ענין שהוא היפך הנהגת המלכות, ועד שענין זה נוגע לשלימות המלך, שהרי "אין מלך בלא עם"²¹⁷, עם מלשון עוממות²¹⁸.

כד. וכיון שמדובר בענין שיש בו הוראה לכל בניי — יש למצוא זאת לא בחלק הסוד או הרמז ודרוש שבתורה, אלא בחלק הפשט: מסופר בתורה²¹⁹: "ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי .. ויקוב .. את השם (שם המפורש) ויקלל .. ויניחיהו במשמר וגו'" (כיון שלא ידעו מה דינו), עד שצוה הקב"ה "הוצא את המקלל גו' ורגמו אותו וגו'" (שלכמה דעות — רק על שם המיוחד יש חיוב מיתה²²⁰).

ובכן: מדובר אודות יהודי בדרגא פחותה ביותר – בן איש מצרי, אלא שהי' בן אשה ישראלית, ש"פרסמה הכתוב לזו לומר שהיא לבדה היתה כו"מ"²²¹ [שהרי כל שאר נשי ישראל עמדו בנסיון של צניעות כו' במשך מאתיים ועשר שנים שהיו בשעבוד מצרים, שאף שהמצריים שלטו בגופם, מ"מ לא שלטו בנשותיהם]²²², וגם אצלה אירע הדבר באופן שהיתה אנוסה או מוטעת בלילה כו'²²³.

ואצלו גופא — מה שקילל את ה' לא הי' באופן שמצד עצמו התכוין למרוד בו, אלא רק בגלל סיבה צדדית — שכעס על כך שיצא מחוייב מבית דינו של משה כשבא ליטע אהלו בתוך מחנה דן ולא הניחוחו בו.²²⁴

וא"כ, אינו מובן, איזה תפיסת מקום יש למאורע זה, שעורר רעש אצל משה רבינו וזקני ישראל, ועד שנעשה מזה פרשה שלימה בתורה שלמדים ממנה כו"כ הלכות?!

אך העניין הוא – שדוקא מצד גדלותו של המלך נוגע כל פרט

214 חגיגה ה, ב. 219 אמור כד, יו"ד ואילך (ובפרש"י).
215 משלי ל, כח. 220 ראה סנהדרין נז, א. וראה גם תו"מ
216 ראה גם תו"מ חפ"ג ע' 92. ע' 105. חפ"ע ע' 408. וש"נ.
221 פרש"י שם, יא — מויק"פ פל"ב, ה. וש"נ.
222 ראה פרש"י פינחס כו, ה. 217 רבינו בחיי עה"פ וישב לח, ל. ועוד.
223 ראה פרש"י שמות ב, יא. 218 תניא שעהיחיהו"א רפ"ז. ובכ"מ (נסמן בתו"מ
224 ראה פרש"י אמור שם, יו"ד. סה"מ תשרי ע' רלד הערה 86).
218 שעהיחיהו"א שם.

286) כ"ה בתנחומא קרח יא. ועד"ז ב"ב
עד, א. סנהדרין קי, סע"א. במדבר פ"ח, טז
(כ"ה בבמדבר עם הענפים, ובפרס וילנא
— פיסקא כ) — כגירסת הבבאי והכלי יקר
קרח טז, לר. ועוד.
287) ישעי' מד, ו. וראה ירושלמי
סנהדרין פ"א ה"א. דבר פ"א, יו"ר.
288) בחוקותי כז, ד.

כו', אפילו כשמדובר אודות בן אשה ישראלית שהוא בן איש מצרי, שעשה דבר בלתי־רצוי מצד סיבה צדדית כו'.

וההוראה מזה (כנ"ל (ס"ח) מדברי הרג"צובי שכל פרט בתורה, אפילו סיפור, הו"ע נצחי שיש בו הוראה) — עד כמה צריך להזהר ולהשתדל שלא להכעיס איש ישראל, יהי מי שיהי, אפילו כשמדובר אודות ענין שמתחייב ע"פ בית דינו של משה, כבמאורע הנ"ל שאכן לא הי' מקום לכך שיטע אהלו בתוך מחנה דן, כיון ש"איש על דגלו באותות לבית אבותם כתיב"²²⁴, ואעפ"כ, היו צריכים להזהר בזה, כדי שלא יבוא מזה ענין בלתי־רצוי.

ומזה מובן במכ"ש וק"ו עד כמה צריכה להיות ההשתדלות בנוגע לכל ילד יהודי להבטיח שהנהגתו תהי' כדבעי ע"י החינוך ע"פ תורה, ולא לטעון שאינו רוצה לעסוק בזה כיון שאינו בטוח שיצליח לפעול וכו'.

כה. וזוהי כללות ההוראה מהנהגתו של דוד המלך — שדוגמתה צריכה להיות הנהגת כל אחד מישראל, מצד שייכותו לדוד מלך ישראל שהוא חי וקיים בכל הדורות, וממנו נמשך לכל מי שהוא מזרע ישראל, הן בנוגע ללימוד התורה ("גלי מסכתא"), והן בנוגע לפרנסתם של ישראל ("עמך ישראל צריכין פרנסה").

ועי"ז זוכים לצמיחת קרן דוד — כמ"ש²²⁵ ש"ש אצמיח קרן לדוד", וכפי שאומרים בתפלת ר"ה ויוהכ"פ: "צמיחת קרן לדוד עבדך", ועד"ז בתפלת כל יום: "את צמח דוד .. וקרנו",

— ולהעיר ממשנת"ל בארוכה²²⁶ שבענין ה"קרן" נכולל גם "קרן דוד", שלפי כמה גירסאות נמנה בין ה"עשרה קרנות"²²⁷ מצינו דבר והיפוכו: מחד גיסא, הרי זה דבר הטפל, כמו קרנים וטלפיים שאינם מקבלים טומאה, להיותם דבר הטפל²²⁸; ולאידך גיסא, הרי זה מורה על הפנימיות והעצמיות של כל הדבר (כמ"ש הרשב"א²²⁹), כמו בנוגע ל"קרני ראם קרניו"²³⁰, ועד"ז בנוגע לקרן ה"שור שהקריב אדה"ר"²³¹, וכמו"כ בנוגע ל"קרן סנהדרין בתורה שנאמר (בהפסטר יום ב' דחג השבועות²³²) קרנים מידו לו"²²⁷, וכן בענין הספירות קאי "קרן" על ספירת הכתר

(225) תהלים קלב, יז.
(226) ד"ה קול דודי די"א ניסן פ"ט ואילך ועוד.
(227) (תו"מ חפ"ג ע' 482 ואילך). וש"נ.
(228) מדרש תהלים (הוצאת באבער) סוף.
(229) בע"י שם ס, א.
(230) ברכה לג, יז. וראה איכ"ר פ"ב, ו.
(231) חולין שם.
(232) חבוקק ג, ד.

וענין זה קשור עם הסוגיא במסכת הוריות²⁸⁴ שאם הורו בית דין שלא כדבעי, והלך היחיד ועשה על פיהם, פטור, מפני שתלה בב"ד, אבל אם הורו בב"ד וידע אחד מהן שטעו או תלמיד והוא ראוי להוראה והלך ועשה על פיהן, הרי זה חייב (היינו, שלא די לו בקרבן שמביא בב"ד על שגגתו, אלא צריך להביא בעצמו קרבן, ואין בזה חשש שמביא חולין לעזרה), מפני שלא תלה בב"ד, אלא בעצמו.

ועד"ז מובן בנוגע לענינו — שגם כשרואים את הענין כפי שהוא בפנימיות הענינים (ע"פ קבלה), בשרשו למעלה או מצד שרש הנשמה וכו', הנה לאחר היגיעה בזה בשכלו והבנתו, אין זה ענין של תורה בשמים, אלא פס"ד למטה בארץ, ע"פ נגלה דתורה.

לה. האמור לעיל הוא בתור השתתפות ב"כינוס תורה" שיערך מחר.

ויה"ר שתהי' בזה השתתפות גדולה, שאז תהי' המעלה דתלמוד תורה ברבים באופן ד"ברוב עם הדרת מלך"²⁸⁵, שבזה ניתוסף גם כשנוסף עוד יהודי אחד, לאו דוקא מנין, חמשה או שלשה.

וזו תהי' הכנה קרובה לילך "ברוב עם הדרת מלך" לקבל פני מלכא משיחא, בקרוב ממש.

* * *

לו. כאן המקום להזכיר — עכ"פ בזמן קצר — אודות מבצע חינוך, הן בנוגע לגדולים בשנים והן בנוגע לגדולים בידענות, ועאכ"כ בנוגע לקטנים בשנים, לעשות מהם גדולים בידענות, ובהמשך הזמן — גם גדולים בשנים, והמעשה הוא העיקר — לעשות בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, ובאופן דמוסיף והולך ואור.

ועל זה ישנה נתינת כח מיוחדת מחג השבועות — מצד הנהגת משה רבינו, וכן הנהגת דוד המלך, שהתעסק בלימוד התורה לאחרים, נוסף לכך שהתעסק בפרנסת בני"י בגשמיות, ועאכ"כ בנוגע לפרנסה ברוחניות, שע"ז מביאם הן לחיי העוה"ז והן לחיי העוה"ב, וכן מצד הנהגת הבעש"ט, כולל ובמיוחד בנוגע לענין דהפצת המעיינות דתורת הבעש"ט חוצה, באופן של לימוד המביא לידי מעשה, ומיוסד על אהבת ישראל.

ולהיותם רועי ישראל, בודאי המשיכו זאת לכל אחד מישראל בכל הדורות, כמודגש בנוגע לדוד מלך ישראל שגם עכשיו הוא "חי וקיים"

(284) בתחלתה.
(285) משלי יד, כח. וראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך ד ע' קצה ואילך). וש"נ.

שלא הי' יכול להשקיט את נביעת המוחין — שהיתה נופלת לו סברא לכאן, ומיד לאח"ז סברא להיפך, ואח"כ סברא להיפך מן ההיפך וכו' — כמו בימות החול שהי' משקיט את נביעת המוחין ע"י כתיבה, היינו ששכלו שימש אצלו כצינור להמשכת הסברות בכתיבה, ולא התקבצו בשכלו יחד כל הסברות המנוגדות זו לזו. ואצל בעל שכל, כשאנו יכול לעצור את נביעת המוחין ולהכריע לכאן או לכאן, הרי זה אצלו יסורים גדולים ביותר].

ובענין זה מסייע שרש נשמתו מחסד או מגבורה, להכריע בין הסברות לכאן ולכאן — להקל, מצד נטיית השכל לקו החסד, או להחמיר, מצד נטיית השכל לקו הגבורה.

ולהעיר, שב' קוין הנ"ל ישנם גם בכללות אופן לימוד התורה — אם הוא בתנועה של צמצום (גבורה) להתרכז בעיקר על נקודה אחת כו', או בתנועה של התרחבות (חסד) לחפש נקודה משותפת בין ריבוי ענינים, ולראות בכל ענין "עולם שלם" שנוגע לענינים נוספים גם בשאר חלקי התורה²⁸⁰ — שחילוק זה הוא בהתאם לשרש נשמתו.

ועד"ז מובן בנוד"ד, שידיעת הענין ע"פ קבלה פועלת על נטיית השכל בעת העיון ושקו"ט, ועי"ז מגיעים גם ע"פ נגלה דתורה למסקנת הדברים כפי שהם ע"פ נסתר.

לד. ויש להוסיף ולהעיר שעד"ז מצינו בנוגע לאמירת דבר בשם אומרו:

איתא במשנה²⁸¹ "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם". ובמג"א²⁸² הובא בתור פס"ד להלכה ש"כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו", שזהו"ע של גזילה.

ואעפ"כ, מצינו כמה גדולי ישראל שאמרו ענינים שכבר נאמרו במק"א, ולא אמרו אותם בשם אומרים.

ונתבאר בזה²⁸³, שכאשר אינו מסתפק בכך שהדבר נאמר ע"י פלוני, אלא הוא בעצמו מתייגע ללמוד היטב את כל הענין מתחילתו ועד סופו, ובא בעצמו לידי מסקנא זו, אזי אינו חייב לומר זאת "בשם אומרו", דכיון שאינו סומך על פלוני אלא גם הוא בעצמו הבין כך בשכלו, הרי הוא בעצמו "אומרו" של ענין זה.

(280) ראה גם לעיל ע' 50 הערה 270. וש"נ. בלקו"ש חל"ו ע' 181.

(281) אבות פ"ו מ"ו. (283) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ש

(282) אור"ח סקני"ו סק"ב. וראה הנסמן תשל"ד ס"ט (תור"מ חע"ו ס"ע 251). וש"נ.

וספירת המלכות (ע"ד ב' ההפכים שישנם אצל המלך: ענין התוקף וענין הביטול, כנ"ל בארוכה) —

ועד לקיום היעוד²³³ "וירם קרן משיחו", בגאולה האמיתית והשלימה, ובעגלא דידן.

* * *

כו. נוסף על האמור לעיל אודות השייכות של חג השבועות למשה רבינו ודוד המלך, ישנה גם השייכות לבעש"ט¹³⁸ שגם יום ההילולא שלו בחג השבועות²³⁴.

ובהמשך להמדובר לעיל אודות הדגשת ענין לימוד התורה לבנ"י אצל משה רבינו ודוד המלך — הנה גם בנוגע לבעש"ט ידוע מאמר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (כפי שנמסר ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר²³⁵) שהבעש"ט הוא ראש המחנכים וכ"ק אדמו"ר הזקן ראש המדריכים (כלשון הרב).

והענין בפשטות — שעוד לפני שנתגלה ועסק בהפצת היהדות והמעיינות ללמד לבנ"י כו', הנה תחילת עבודתו בגלוי היתה בתור עוזר ("א באהעלפער") למלמד תינוקות, להוליכם ל"חדר" — הביאני המלך חדריו" — ולומר עמהם "אמן יהא שמי' רבא", "ברוך הוא וברוך שמו" וכו' (כמסופר בארוכה בדברי רבותינו נשיאינו²³⁶), ועשה זאת מתוך אהבה גדולה ביותר, כידוע דברי הרב המגיד²³⁷ שמתברך לנשק ס"ת מתוך אהבה גדולה כמו שהבעש"ט הי' מנשק ילדי ישראל בשעה שהוליכם ל"חדר".

וכיון שזהו סיפור של נשיא בישראל שצוה להדפיס ולפרסם²³⁸, הרי זו הוראה ופתיחת דרך לכל אחד מישראל — להשתדל להתעסק עם קטנים בשנים או אפילו גדולים בשנים אבל קטנים בדיעות, ללמדם אודות "אמן יהא שמי' רבא", ואל"ף בי"ת של יהדות, ולעשות זאת לא בגלל שצועקים ודורשים כו', באופן של "גזירה גזרתי"... אלא מתוך אהבה רבה ועצומה, כפי שמנשקים ס"ת!

כז. והמעשה הוא העיקר, ובפשטות הענינים, שהרי אין ענין יוצא מידי פשוטו:

אין הכוונה ל"פשט"ל, שיכוין בתפלתו שהזולת ישוב בתשובה —

(233) שמואל"א ב, יו"ד. (236) ראה כש"ט בהוספות סרפ"ח ואילך.

(234) ראה סה"ש תרצ"ג ס"ע 164 ואילך. וש"נ.

ע' 178. (237) ראה שם סר"צ. וש"נ.

(235) סה"ש תש"ג ע' 187. (238) ראה גם תור"מ ח"ע ע' 84. וש"נ.

שהרי אינו אווזו בדרגא שיהי' שייך לעבודה זו, כך, שבודאי אין זה פוטר אותו מהתעסקות עם הזולת כפשוטה.

וכמו בנוגע לצדקה — שישנו אמנם ענין הצדקה ברוחניות, ורוחניות לפנים מרוחניות, עד לצדקה בענינים שאין למעלה מהם, אבל אין זה מגיע לצדקה כפשוטה — ליתן פרוטה גשמית לעני בגשמיות כדי לקנות מזון גשמי לו ולבני ביתו, שאז הרי זו מצות צדקה שגדלה מעלתה ביותר, כפי שמפליא רבינו הזקן²³⁹ גודל מעלת הצדקה, ש"שקולה כנגד כל המצוות²⁴⁰, ובכל תלמוד ירושלמי היא נקראת בשם מצוה סתם", כפי שמבאר שזהו לפי שעל ידה נפעל תוכן כללות ענין המצוות, "ולכן מקרבת את הגאולה"²⁴¹; וכפי שמבאר באגה"ק²⁴² בפי' "רחבה מצותך מאד"²⁴³, ש"מצותך" היא מצות הצדקה שהיא מצות ה' ממש, מה שהקב"ה בכבודו ובעצמו עושה תמיד וכו'", והיינו, שאע"פ שהקב"ה עושה עוד כו"כ ענינים, כפי שמצינו ש"הקב"ה מתפלל"²⁴⁴, "הקב"ה מניח תפילין"²⁴⁵, ובכלל הרי "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"²⁴⁶, שעושה מה שאומר לישראל לעשות²⁴⁷, אבל אעפ"כ, "מצותך" היא מצות הצדקה דוקא.

וכשם שצ"ל צדקה כפשוטה, כך גם בנוגע לפעולה על הזולת — להציל יהודי מהתבוללות, או מלעבור על רצון הקב"ה — שהכוונה היא בפשטות הענינים, לדבר עמו בדברים היוצאים מן הלב ולפעול עליו כו'; ולא להתחמק ע"י אמתלאות וכיו"ב שאין הכוונה אליו, כיון שממנו דורשים משהו אחר, ואילו ההתעסקות עם הזולת כפשוטה נדרשת ממישהו אחר. ולהעיר מהסיפור הידוע שהבעש"ט הציל עיר שלימה ע"י תפלתו בביהכנ"ס שלו²⁴⁸, ולעומת זאת יש סיפור שטילטל את עצמו ונסע יחד עם תלמידיו למקום פלוני לעזור לעני כו'²⁴⁹ — שלכאורה הרי זה דבר פלא: להציל עיר שלימה — הי' די בתפלה בביהכנ"ס שלו, ואילו כדי להציל עני משבי' או ליתן צדקה לו ולבני ביתו — הוצרך לנסוע בעצמו. וכיון שרבותינו נשיאנו סיפרו לנו סיפורים אלו²³⁸, הרי מובן שהכוונה בזה היא ללמוד מהם הוראה — שגם אם ביכלתו לפעול ענין בתפלתו, אין לו לשכוח על העיקר, שצריך לילך ולהיטלטל בדרך, מבלי

(239) תניא פל"ז (מח, ב).
(240) ב"ב ט, א.
(241) שם י"ד, א.
(242) ס"ז.
(243) תהלים קיט, צו.
(244) ברכות ז, רע"א.
(245) שם ו, א.
(246) שם קמז, יט.
(247) שמו"ר פ"ל, ט.
(248) ראה סה"ש תרצ"ז ע' 203 [218].
(249) רש"י.
(249) ראה גם אג"ק אדמו"ר מהר"י צ' ח"ג ע' עד ואילך. סה"ש קיץ ה'ש"ת ס"ע 83. ועוד.

— הרי אין הכוונה שפוסקים ע"פ המבואר בתניא (מיוסד על הע"ח וכו' — נסתר דתורה), כי אם, שלאחרי שיודעים אמיתית הענין כפי שהוא ע"פ קבלה, אזי יודעים למצוא ולברר הדברים גם ע"פ נגלה דתורה.

ועפ"ז מובן שהבאת הראי' מנסתר דתורה אינה בסתירה להכלל שהתורה "לא בשמים היא"¹⁶, ולכן "אין משגיחין בבית קול"²⁷⁴, ועד שפוסקים היפך הבת קול, והקב"ה אומר "נצחוני בני נצחוני"²⁷⁵ — כי אמנם פסוק ע"פ סודות התורה א"א, אבל כאשר מתבוננים לאח"ז בענינים אלו ע"פ נגלה, ובאים לידי מסקנא שכן הוא הדין גם מצד כללי הנגלה, אין חסרון בידיעה שכן הוא גם ע"פ נסתר.

לג. אך עפ"ז נשאלת השאלה לאידך גיסא: אם סו"ס הפס"ד הוא ע"פ נגלה דתורה — מהי התועלת בידיעת הענין ע"פ נסתר דתורה? ויובן ממה שמצינו דוגמתו בנוגע לפלוגתות של ב"ש וב"ה, ששניהם קיבלו משמע' ואבטליון, ואעפ"כ דעת ב"ש לחומרא ודעת ב"ה לקולא — שמבואר בזה בנסתר דתורה שזהו לפי ששרש נשמת ב"ש היא מגבורה, ושרש נשמת ב"ה היא מחסד²⁷⁶.

ולכאורה גם בזה ישנה השאלה הנ"ל — איך פסקו ב"ש וב"ה לפי שרש נשמתם, והרי התורה "לא בשמים היא"?

ועד"ז נשאלת השאלה בנוגע למ"ש בביאורי הזהר²⁷⁷ ש"כל התנאים והאמוראים הי' פסק דין שלהם רק ע"פ הבטה בשרש .. כמו שהוא למעלה", דלכאורה אין זה מתאים עם הכלל שהתורה "לא בשמים היא"?

אך הענין הוא²⁷⁸ — שלאחרי שראו שרש הענין למעלה, הרי ראי' זו פעלה על נטיית שכלם באיזה אופן לפסוק הדין ע"פ נגלה, אם לפסוק לחומרא (מצד מדת הדין) או לקולא (מצד מדת החסד).

ובהקדמה — שמצד השכל יכולים להיות כמה סברות, סברות לכאן וסברות לכאן, באופן שיוקשה להכריע ביניהם.

[ולהעיר מהמסופר²⁷⁹ אודות הגאון הרג"צ'ובי, שביום השבת הרגיש לא בנוח ("ניט באקוועם"), או בלשון חריף יותר, שהי' לו יסורים, בגלל

(274) ברכות נב, רע"א. וש"נ.
(275) ב"מ נט, ב.
(276) ראה זח"ג רמה, א. טעהמ"צ
(277) ראה גם תו"מ חע"ט ריש ע' 236. ואילך.
(278) רש"י.
(279) ראה גם תו"מ ח"ב ס"ע 177 ואילך. וש"נ.
(279) תניא בהקדמה. שם אגה"ק ס"ג.
(279) ראה גם תו"מ ח"ב ס"ע 177 ואילך. וש"נ.
(279) לקו"ת שה"ש מ, א. מח, סע"ב ואילך.

לב. האמור לעיל הוא בהמשך להמדובר בהתוועדויות שלפנ"ז²⁶¹ אודות שיטת רבינו הזקן בנוגע לאיסורים זמניים שהם איסור חפצא, כמ"ש בהלכות פסח²⁶² ש"עכשיו הוא כחתיכת נבילה", וכן בנוגע לאיסורים מדרבנן, כמ"ש בתניא²⁶³ בנוגע לאכילת דבר האסור, ש"אין החיות שבה עולה. . מפני איסורה בידי הס"א משלש קליפות הטמאות", שכן הוא "אפילו אם הוא איסור דרבנן", שמזה מוכח שזוהי שיטתו גם בנגלה דתורה.

ועדיין יש לעיין בזה — שהרי הצ"צ כותב בתשובה²⁶⁴ שאין להביא ראי' מדברים שעולים ע"פ קבלה וכו', כיון שקבלה ונגלה הם דרכי לימוד שונים, וע"ד שבנגלה גופא "ממונא מאיסורא לא ילפינן"²⁶⁵ וכיו"ב.

ובפרט שמצינו בדרושי חסידות שמבארים ענין גם לפי הדעה שאין הלכה כמותה²⁶⁶, כיון ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"²⁶⁷, וכמו הביאור בפנימיות הענינים בנוגע לשופר של ר"ה של יעל פשוט²⁶⁸, אע"פ שזהו רק לדעה אחת, ולהלכה אינו כן²⁶⁹, ועד"ז בנוגע למנהגי ישראל, שמבארים המנהג לומר במוצאי שבת "אל תירא עבדי יעקב"²⁷⁰, לפי שזהו "מנהג ישראל תורה הוא"¹, ו"נהרא נהרא ופשטי"²⁷¹, אע"פ שבחב"ד אין נוהגים כן²⁷².

אך הענין הוא — שספר התניא אין ענינו לבאר שיטות בתורה (שאז יש מקום לבאר גם שיטות שאין הלכה כמותם), אלא ענינו לבאר דרכי עבודת ה' לכל אחד מישאל, כפי שמבאר בנוגע ל"מדת הבינוני היא מדת כל אדם ואחרי' כל אדם ימשוך"²⁷³, ולכן בהכרח שהביאור בתניא בענין זה, ובפרט שהוא ענין כללי, צריך להיות מתאים גם ע"פ נגלה דתורה.

ובנוגע לדברי הצ"צ שאין להביא ראי' מדברים שעולים ע"פ קבלה

(261) ראה שיחת אחש"פ סמ"א ואילך
(לעיל ס"ע 50 ואילך). וש"נ.
(262) אור"ח סתמ"ז סמ"ה.
(263) רפ"ח.
(264) ראה בשו"ת יו"ד סר"ה סק"ג. אה"ע
ח"א סנ"ה סק"ט. חידושים על הש"ס לשבת
פ"ט מ"ב (גד, ד), למקואות פ"א מ"ו (קעב,
סע"א). הובא באג"ק ח"י ע' יד. וראה גם
שיחת יום ב' דחג"ש תשכ"ה סכ"ח (תו"מ
חמ"ג ע' 387). וש"נ.
(265) כתובות מ, ב. וש"נ.
(266) ראה גם תו"מ ח"ע ע' 116 הערה 4.
וש"נ.
(267) עירובין יג, ב. וש"נ.
(268) לקו"ת נצבים מה, סע"א.
(269) טושו"ע ואדה"ז אור"ח רסתקפ"ו.
(270) לקו"ת בלק עב, ב.
(271) חולין יח, ב. וש"נ.
(272) ראה גם תו"מ חע"ט ע' 373. וש"נ.
(273) תניא רפ"ד.

להתחשב בטירחא שמצד הגוף והנשמה, ולא לחוס על תורתו כו', ובלבד לעזור ליהודי בהמצטרך לו, וזה יסייע גם בתפלתו.

כח. ועוד ענין עיקרי בנוגע לשייכות של הבעש"ט לחג השבועות — שצריכה להיות ההתעסקות בענין ד"יפוצו מעינותיך (דתורת הבעש"ט) חוצה²⁵⁰.

ובענין זה מודגש הקשר והשייכות שבין משה רבינו דוד המלך והבעש"ט — כי, ע"י הפצת המעיינות של הבעש"ט באה הגאולה ע"י "גואל אחרון" שהוא מזרעו של דוד המלך, וקשור גם עם משה, שהרי "גואל ראשון הוא גואל אחרון"²⁵¹.

— שמעתי מחסיד אחד בנוגע לדברי הרמב"ם²⁵² "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין", ש"מיד" ראשיתיות: משה ישראל (הבעש"ט) דוד, [ולהעיר, שאף שבכלל אין ענין לחבר ראשיתיות חדשים, הנה בנדו"ד, בין אם זה ר"ת אמיתי או לא, הרי זו אימרה טובה ("אָ גוט וואָרט")...].

וע"פ האמור מדויק גם סדר שמותייהם בר"ת ד"מיד" — שהרי תחלה ה' משה, "גואל ראשון", ואח"כ היא העבודה דיפוצו מעינותיך דהבעש"ט (ישראל), ועי"ז נעשה אח"כ "דוד עבדי נשיא להם לעולם"²⁵², דא מלכא משיחא.

וכבר דובר כמ"פ (וישנם גם רשימות הדברים וכו')¹³⁸ אודות השייכות והנקודה המשותפת שבין משה רבינו, דוד המלך והבעש"ט — ששלשתם נבחרו להיות רועים נאמנים לבנ"י, ובחנו אותם ע"י הלימוד וההתעסקות עם קטנים כו'; ובזה גופא — לא נשמות קטנות, אלא קטנים בפשטות, וכמו משה שבחנו אותו בכך שרץ אחרי שה שברח ונשאו על כתפו¹⁴⁹, ועד"ז בנוגע לדוד, ועד"ז בנוגע לבעש"ט.

ומשלשת הרועים יש הוראה ונתינת כח לכל אחד מישראל — מצד בחי' משה שבכל אחד, וכן מצד בחי' הבעש"ט שבכל אחד שהוא מזרע ישראל (כמבואר בארוכה שנקרא בשם "ישראל", כיון שזהו ענין שנוגע לקיום עם ישראל²⁵³), וכן מצד בחי' דוד המלך שבכל אחד, להיותו מלך ישראל שחי וקיים.

(250) אגה"ק דהבעש"ט — כש"ט תו"א משפטים עה, ב.
בתחלתו. ובכ"מ.
(251) ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. דב"ר ספ"ט.
(252) יחזקאל לז, כה.
(253) ראה כש"ט בהוספות סתי"ח. וש"נ.
זח"א רנג, א. שער הפסוקים ויחי מט, יו"ד.

ויה"ר שע"י מעשינו ועבודתנו בכהנ"ל במשך זמן הגלות, ובפרט בסוף עקבתא דמשיחא, תבוא בקרוב ממש הגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, שאז ילמדו פנימיות התורה באופן שתהי' השלימות דיפוצו מעינותיך חוצה, וכאמור, בקרוב ממש, ובעגלא דידן.

*

כט. מהענינים העיקריים בתורת הבעש"ט הוא הענין של השגחה פרטית²⁵⁴, וכפי שמבארים רבותינו נשיאינו²⁵⁵ שכל ענין שיהודי רואה או שומע הרי זה הוראה בעבודתו. ומזה מוכן גם בנוגע למאמרו של רב יוסף "אי לאו האי יומא דקא גרים וכו'" (שנת"ל ס"י), שצ"ל הוראה מכל פרט במאמר זה.

ולכל לראש יש צורך לבאר מדוע מאמר זה נאמר ע"י רב יוסף דוקא, ולא ע"י ריבוי התנאים ואמוראים שלפניו, כולל גם אלו ששם ה' יוסף (כפי שצויין בסדר הדורות בערכם²⁵⁶), כך, שגם היו יכולים לומר "אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא".

ולהעיר, שלכאורה יכולים לשאול זאת גם בנוגע למאמר שלאח"ז: "רב ששת כל תלתין יומין מהדר לי' תלמודי' ותלי וקאי בעיברא דדשא ואמר חדאי נפשאי חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי" — מדוע לא מצינו בתנאים ואמורים שלפני רב ששת שיאמרו "חדאי נפשאי כו'".

אבל בנוגע למאמר זה יש לומר שתוכנו קשור עם חזרת התלמוד אחת לשלושים יום בדיוק, שזוהי מעלה מיוחדת הקשורה עם ענין חידוש הלבנה — שבנ"י עתידים להתחדש כמותה²⁰³ — כל שלושים יום, ויתכן שרב ששת ה' הראשון שחזר תלמודו כל שלושים יום בדיוק, משא"כ אחרים שחזרו תלמודם בזמן קצר או ארוך יותר.

אך יש גם ביאור בזה בכתבי האריז"ל²⁵⁷ ע"פ קבלה (ואפשר לבאר זאת גם ע"פ נגלה):

ובהקדים הידוע שמי שלא השלים תיקונו בגלגול א', מוכרח להתגלגל עוד שנית (עד שלש פעמים) להשתלם, אף אם חסרונו מועט. והנה, אם בגלגול א' השלים נפשו, ולא חסר לו כי אם דבר מועט, הנה

(254) ראה שם סקצ"ט ואילך. וש"נ.
(255) ראה שם סרכ"ג ואילך. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).
(256) כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בכת שחוק, שבימינו אלו אין צורך להיות "בקי" לידע ענינים אלו, כיון שישנם ספרים על סדר הא"ב וכיו"ב שבהם אפשר למוצאם מיד.
(257) שער הגלגולים הקדמה ד' בסופה. וראה גם אג"ק ח"ב ע' מח.

כשחזר להתגלגל שנית, כל השכר של התומ"צ שעשה בגלגול השני הוא לצורך נפשו הבאה עתה בגוף השני הזה להשתלם, וכאשר יקומו בזמן התחי', תחזור נפשו אל הגוף הראשון וכו'.

והנה, רב ששת ידע שחזר להתגלגל בגוף זה רק כדי לתקן דבר מועט שהי' חסר בגלגול הקודם, כך, שכל עבודתו עתה היא לצורך נפשו, ולא לצורך גופו, כיון שסופו לחזור לגוף הראשון, ולכן הנפש ראוי' לשמוח, ולא הגוף. וזהו שאמר "חדאי נפשאי .. לך קראי לך תנאי", היינו, לתועלת הנפש, ולא לתועלת הגוף.

אך עדיין צריך ביאור בנוגע למאמרו של רב יוסף "אי לאו האי יומא דקא גרים וכו'", מדוע לא נאמר ע"י תנאים ואמוראים שלפניו. וכפי שיתבאר לקמן, לאחר המאמר.

ל. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה להבין ענין מתן תורה.

* * *

לא. ביאור הטעם שרב יוסף דוקא אמר "אי לאו האי יומא דקא גרים וכו'" — להדגיש שהחידוש ד"האי יומא" בנוגע לחפצא הוא גם אצל מי שפטור מן המצוות, כמו רב יוסף שהי' סומא²⁵⁸. ואף שלפניו ה' בבא בן בוטא שגם ה' סומא²⁵⁹ — יש מעלה מיוחדת ברב יוסף שנתמנה לראש ישיבה כיון שהי' "סיני" ש"עדיף" כיון ש"הכל צריכין למרי חטא"²⁶⁰, וכיון שכל אלו שמחוייבים במצוות הוצרכו לתורתו, פסקיו והוראותיו, הרי זה פעל גם אצלו שינוי החפצא בשלימות — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש הנ"ל (ס"י) ע' 219 ואילך.

שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו, שהי' יודע שהלכה כבית הלל, ושלח והביא כל צאן קדר שבירושלים והעמידן בעזרה ואמר כל מי שרוצה לסמוך יבא ויסמוך וכו'; אבל, נוסף לכך שבנוגע למאורע זה לא יודעים אם אירע לפני שנעשה סומא או לאח"ז (שהרי לא נולד סומא, אלא נסתמא ע"י הורדוס (ראה ב"ב ג, סע"ב ואילך)), הנה אפילו אם מאורע זה ה' לאחר שנסתמא, הרי כיון שהי' מתלמידי ב"ש, ו"ב"ש במקום ב"ה אינה משנה" (ברכות לו, ריש ע"ב. וש"נ), עכצ"ל שלא ה' ראש ישיבה כו'. ומה גם שלא נזכר בסדר השתלשלות התורה בריש מסכת אבות, ובהקדמת הרמב"ם.

(258) ראה ב"ק פז, א.
(259) ב"ב ד, רע"א. — ואין להקשות מרב ששת שהי' סומא (ברכות נח, א) — דכיון שהי' חברו של רב יוסף (ראה תוד"ה מתקף לה — חולין קד, ב), הרי יתכן שרב יוסף אמר זאת תחילה, משא"כ בנוגע לבבא בן בוטא שהי' בזמן הורדוס, מאות שנים לפני רב יוסף.
(260) ברכות בסופה. וש"נ. — משא"כ בנוגע לבבא בן בוטא לא מצינו ענין זה. — מצינו בגמרא (ביצה כ, סע"א ואילך) "מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עלי' ביום טוב, חברו עליו תלמידי שמאי הזקן וכו', ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל ובקשו לקבוע הלכה כמותן, והי'